

PROJEKT

Załącznik
do Uchwały Rady Powiatu w Rykach
Nr
z dnia r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE RYCKIM
na lata 2023-2027**

Ryki, 2022 r.

Spis treści:

Wstęp.....	2
1. Problem przemocy w rodzinie – opis zjawiska.....	6
1.1. Formy przemocy.....	5
1.2. Kryteria przemocy	8
1.3. Cykl przemocy.....	9
1.4. Skutki przemocy	11
1.5. Charakterystyka osób doświadczających przemocy.....	12
1.6. Czynniki ryzyka.....	13
2. Formy wsparcia osób doświadczających przemocy.....	15
2.1. Ochrona osób doświadczających przemocy w polskim systemie prawnym...15	
2.2. Pomoc osobom doświadczającym przemocy realizowana w Punkcie Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach...17	
2.3. Opracowanie i realizacja programu korekcyjno- edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie	23
2.4. Zasoby instytucjonalne powiatu ryckiego.....	24
2.5. Diagnoza zjawiska przemocy w powiecie ryckim.....	28
2.6. Analiza SWOT	29
3. Cele programu	30
4. Przewidywane efekty realizacji programu	36
5. Realizatorzy	36
6. Czas realizacji działań zawartych w programie	37
7. Źródła finansowania	37
8. Monitoring.....	38

Wstęp

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i należy zakwalifikować ją do zachowań o dużej szkodliwości społecznej. We współczesnym świecie niestety jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i występującym we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Zmniejszenie rozmiarów przemocy, objęcie wsparciem ofiar, jak również podjęcie stanowczych działań wobec sprawców, by przemoc się nie powtarzała jest fundamentalnym celem, który powinien łączyć działania instytucji rządowych, samorządowych i pozarządowych. W świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 18 i 71) rodzina podlega szczególnej ochronie i opiece państwa przed zagrożeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, w tym przed przemocą ze strony najbliższych. Państwo ma obowiązek uwzględnić dobro rodziny w swojej polityce społecznej, poprzez udzielenie pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji.

Opracowanie powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest wykonaniem nałożonego na powiat obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Przygotowanie programu poprzedzone zostało analizą problemu w powiecie na podstawie danych, uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Rykach, Prokuratury Rejonowej w Rykach, Sądu Rejonowego w Rykach oraz gmin powiatu ryckiego.

Program określa kompleksowe działania w zakresie przeciwdziałania przemocy, jak również ochronę ofiar przemocy i edukację sprawców stosujących przemoc.

Misją „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Ryckim na lata 2023-2027” jest zwiększenie skuteczności pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Obecny program określa cztery zakresy podstawowych działań skierowanych do różnych grup odbiorców:

- **uprzedzające:** informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu mieszkańców powiatu ryckiego, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- **interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie;

- **wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do osób doznających przemocy w rodzinie;
- **korekcyjno-edukacyjne,** kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zaplanowane działania będą realizowane w oparciu o obowiązujące akty prawne i są spójne z wyznaczonymi kierunkami w dokumentach strategicznych krajowych i wojewódzkich, tj. „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022”, „Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025”, „Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ryckiego na lata 2021 – 2030”.

Opracowany dokument jest dokumentem otwartym, który może podlegać zmianom i będzie realizowany we współpracy ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w działania na rzecz rodzin.

Działania ujęte w niniejszym programie będą realizowane w oparciu o obowiązujące akty prawne, a w szczególności:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 nr 78 poz. 483),
2. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249),
3. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 poz. 2268 z późn. zm.),
4. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r.- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
5. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U.z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
6. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
7. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
8. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526),
9. Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882 z późn. zm.),
10. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138),
11. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375),

12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. nr 209, poz. 1245),
13. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. nr 81 poz. 448),
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1759).

1. Problem przemocy w rodzinie – opis zjawiska

Przemoc w rodzinie, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody w ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – członkiem rodziny są najbliższe osoby, a w rozumieniu Kodeksu karnego art. 115 § 11 małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu, oraz inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące.

Pojęcie przemocy kojarzy się z agresją. Agresję określa się w zależności od tego, czy bezpośrednio lub pośrednio przyniesienie szkody ma charakter intencjonalny lub nieintencjonalny. Podobnie jak z przemocą; nie zawsze stosująca ją osoba traktuje działanie jako przemoc, może to być w jego intencjach pomoc, skuteczna technika lub konieczny składnik wychowania, zapewniający np. autorytet lub warunki niezbędne do nauczania.¹

Irena Pospiszyl w książce pt. „Przemoc w rodzinie” proponuje, aby przemocą nazwać „wszystkie nie przypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostki, które przyczyniają się do fizycznej albo psychicznej szkody drugiego człowieka i które wykraczają poza społeczne normy wzajemnych kontaktów międzyludzkich”².

Istnieje także podział przemocy na:

- przemoc gorącą,
- przemoc chłodną.

Podział ten odnosi się do atmosfery aktów przemocy. Gdy są one nagłym wybuchem, związanym z gwałtownym gniewem i wściekłością tego, kto się ich

¹J. Mazur, „Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2002.

²I. Pospiszyl, „Przemoc w rodzinie”, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999.

dopuszcza, mówimy o przemocy gorącej. Niespodziewanie pojawia się i szybko ustaje, jej postawą jest impulsywność oraz duża ekspresja w zachowaniu agresywnym.

Natomiast przemoc chłodna jest cicha, ukryta, długotrwała i systematyczna. Przypomina realizację ustalonego z góry scenariusza. Wynika raczej z zamierzonego planu „naprawy i nauki” i jest przejawem silnej kontroli osoby stosującej przemoc.³ Przemoc chłodna jest przeważnie dokonywana z premedytacją.⁴

Bardzo trafną jest definicja Hanny Sasal podawana często przez Państwową Agencję Rozwiązywania Alkoholowych oraz w różnorodnych broszurach i wydawnictwach informacyjnych. Brzmi ona następująco: „przemoc domowa, zwana też przemocą w rodzinie, to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody”⁵. Definicja ta daje wyraźnie do zrozumienia, iż przemoc jest celowym działaniem, gdzie podstawowym warunkiem jej istnienia jest przewaga fizyczna lub psychiczna, która w praktyce najczęściej występuje łącznie u sprawcy.

W literaturze psychologicznej i socjologicznej najczęściej używa się terminu przemoc w rodzinie. Jest to termin ogólny i dlatego do szczegółowych analiz konieczne jest uwzględnianie wzajemnych relacji i na tej podstawie wyróżnia się: przemoc rodziców wobec dziecka, przemoc wobec partnera w związku, przemoc wobec osób starszych w rodzinie.

1.1. Formy przemocy

W zależności od występujących zachowań osoby stosującej przemoc wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczną – naruszenie nietykalności fizycznej.** Zamierzone działania człowieka skierowane przeciwko fizyczności innych osób, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, tj. popychanie, policzkowanie, szarpanie za włosy, uderzanie pięścią, kopanie, przypalanie papierosem, duszenie, rzucanie przedmiotami, drapanie, plucie, wykręcanie rąk, napaść z użyciem broni, używanie niebezpiecznych narzędzi. Katalog form przemocy fizycznej nie ogranicza się

³ www.niebieskalinia.pl

⁴ J. Mazur, „Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość”, Wydawnictwo akademickie „Żak”, Warszawa 2002.

⁵ H.D. Sasal, „Niebieskie karty”, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa, 1998.

tylko do tych wymienionych. W praktyce spotyka się ich znacznie więcej. Opis przemocy fizycznej uwzględnia nie tylko urazy w postaci siniaków, stłuczeń i złamań, ale także rejestrację odległych skutków zdrowotnych.

- **Przemoc psychiczną - naruszenie godności osobistej.** Jest to umyślne działanie wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, zastraszanie, emocjonalne wykorzystywanie, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy, wyzwiska, wmawianie choroby psychicznej. Przemoc psychiczna może też polegać na niszczeniu przedmiotów, mających jakąś wartość dla ofiary i celowej agresji wobec ulubionych zwierząt domowych. Przemoc psychiczna występuje często i jest trudna do udowodnienia. Niszczy poczucie własnej wartości i godności, a same ofiary mówią, że jest bardziej raniąca niż fizyczne znęcanie się. Czasami jest minimalizowana i traktowana jako forma negatywnej, werbalnej interakcji między partnerami, np. kłótni. Różni się jednak od niej intensywnością i zakresem.
- **Przemoc ekonomiczną - naruszenie własności.** Wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia.⁶ To działania prowadzące do finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności ofiary, uniemożliwianie podjęcia pracy, bądź też odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy.
- **Przemoc seksualną - naruszenie intymności.** Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Ponadto za przemoc seksualną uznajemy obnażanie się, zmuszanie do współżycia z osobami

⁶www.niebieskalinia.info

trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu ciała i krytyka zachowań seksualnych. Nadużycia seksualne powodują wiele szkód indywidualnych i społecznych.⁷

- **Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.** Przejawia się w formach zaniedbania potrzeb żywieniowych, higienicznych, medycznych (pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka). Stosowana najczęściej wobec dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, chorych.

1.2. Kryteria przemocy

O przemocy możemy mówić, gdy jest spełnionych kilka warunków:

- **Intencjonalność** – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonany, że tylko on wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym wyłącznie on ma prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- **Dysproporcja siły** – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, ofiara przemocy staje się coraz bardziej bezradna, sprawca – coraz bardziej silny i bezkarny.
- **Naruszanie godności i praw** – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia itp.).
- **Powodowanie cierpienia i szkód** – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych, jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

⁷I. Pospiszyl, „Razem przeciw przemocy”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999.

1.3. Cykl przemocy

Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym, a jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. Składające się na cykl przemocy procesy mają charakter kołowy, wzajemnie się wzmacniają – przebiegają na zasadzie sprzężenia zwrotnego.⁸

W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

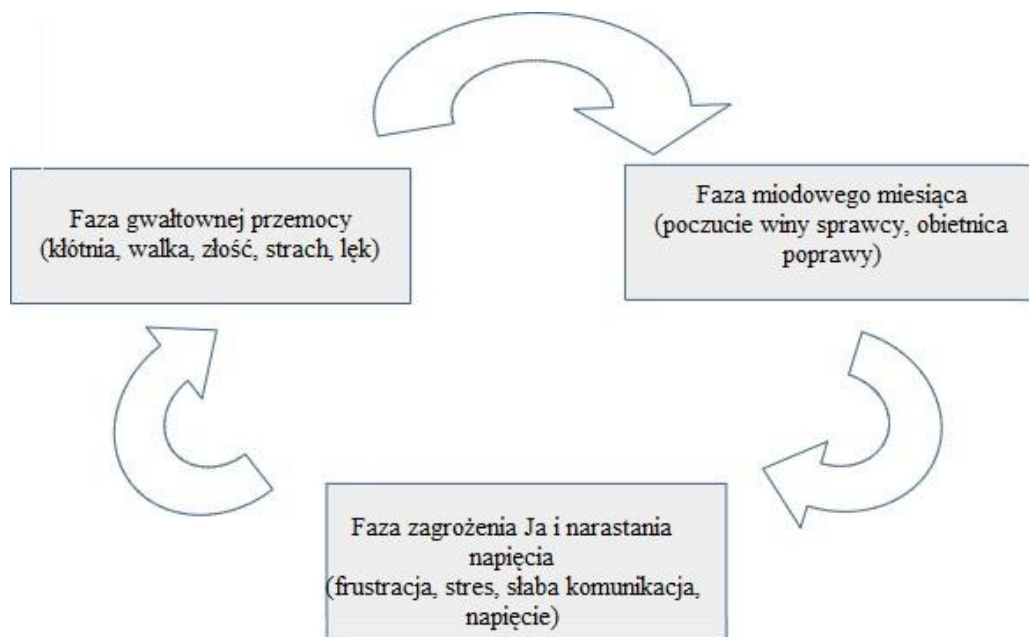
- **Faza narastania napięcia** – wzrost napięcia i narastanie sytuacji konfliktowych. W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się napięta i stale poirytowana. Każdy drobiazg wywołuje złość, a w konsekwencji awanturę. Może poniżyć ofiarę – jej kosztem poprawiając swoje samopoczucie. Sprawia wrażenie jakby coraz mniej panował nad swoim gniewem. Osoba, która przemocy doznaje uspokaja sprawcę, wywiązuje się ze swoich obowiązków, spełnia wszystkie zachcianki sprawcy. Często go przeprasza i ulega mu. Niektóre osoby mają w tej fazie różne dolegliwości fizyczne jak: bóle żołądka, głowy, bezsenność, utrata apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, który w pewnym momencie staje się nie do wytrzymania. Zdarza się, że osoba w oczekiwaniu na najgorsze wywołuje w końcu awanturę, żeby "mieć to już za sobą".⁹
- **Faza ostrej/gwałtowej przemocy** – wybuch gniewu i wyładowanie agresji. W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, wpada w szał i wyładowuje się na słabszych członkach rodziny. Przemoc doznawana w tej fazie może być mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze jest bardzo krzywdząca emocjonalnie. Osoba doświadczająca przemocy stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić oprawcę i ochronić siebie. Zazwyczaj, niezależnie od tego jak bardzo się stara, wściekłość oprawcy narasta coraz bardziej. Ofiara czuje się bezradna, bo ani przekonywanie sprawcy, ani bierne poddawanie się nie pomagają i nie łagodzą jego gniewu. Po zakończeniu wybuchu osoba doznająca przemocy jest w szoku, nie może uwierzyć w to co się stało, odczuwa wstyd i przerażenie. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.

⁸D. Kubacka „*Interwencja kryzysowa. Pomoc w kryzysach psychologicznych*”, Warszawa 2010.

⁹ www.niebieskalinia.pl

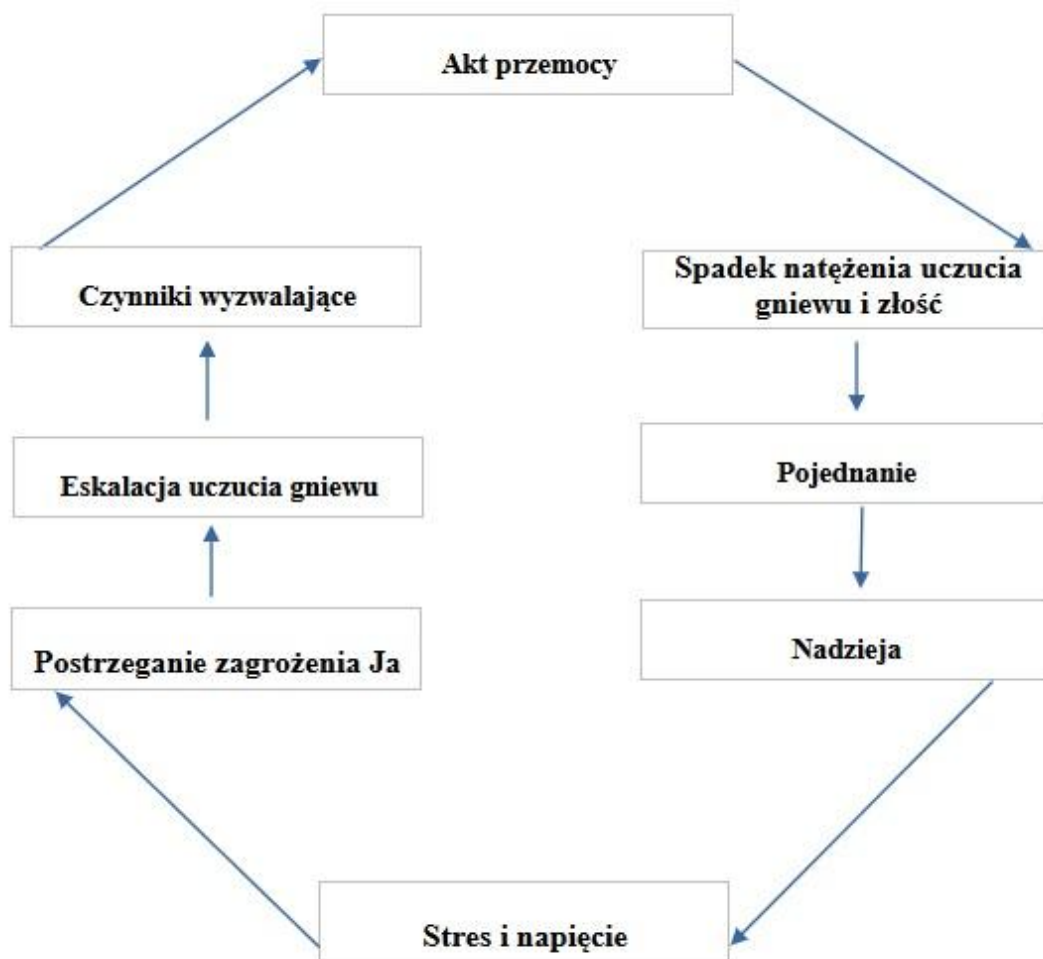
- **Faza miodowego miesiąca** – gdy stosujący przemoc wyładował już złość i wie, że posunął się za daleko nagle staje się inną osobą. Żałuje tego, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że się to nigdy nie powtórzy. Tłumaczy się i zapewnia drugą stronę, że to był wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Okazuje ciepło i miłość. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił, a przemoc była jedynie epizodem. Problem z fazą miodowego miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. To pułapka, która zatrzymuje ofiary w cyklu przemocy. Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle coraz krótsze są fazy „miodowego miesiąca”, a wydłużają się i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy cyklu.

Błędne koło przemocy

Rys. nr 1. Błędne koło przemocy (źródło: D. Kubacka-Jasiecka „Interwencja kryzysowa”, Warszawa 2010)

Cykl przemocy

Rys. nr 2. Cykl przemocy (źródło: D. Kubacka-Jasiecka „Interwencja kryzysowa”, Warszawa 2010)

1.4. Skutki przemocy

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, a skutkiem doznawanej przemocy mogą być zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, skłonność do uzależnienia od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych.

Poza tym wśród konsekwencji doświadczania przemocy przez osoby dorosłe wyróżniamy:

obrażenia ciała, choroby somatyczne związane ze stresem (ból głowy, żołądka) przygnębienie, obojętność, popadanie w stany depresyjne, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, bądź też agresji, zmienność nastrojów, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem (koszmary nocne), kłopoty z koncentracją, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy. Osoby doświadczające przemocy niejednokrotnie zmieniają zdanie, chronią osoby stosujące przemoc. Zachowania te są rezultatem wyuczonej bezradności, bądź też stresu pourazowego.

W przypadku dzieci i młodzieży, która doświadcza przemocy, skutkiem mogą być konflikty z prawem, zachowania agresywne, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której występuje zjawisko przemocy, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. W konsekwencji są nieprzystosowane emocjonalnie i psychicznie, mają niski poziom kompetencji społecznych oraz trudności w kontaktach z rówieśnikami. Następstwa zjawiska przemocy ujawniają się w wieku dorastania dziecka i w jego dorosłym życiu, w postaci trudności w nauce, ucieczkach z domu, udziale w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysokim poziomie agresji, nadużywaniu alkoholu i narkotyków.

1.5. Charakterystyka osób doświadczających przemocy

Osoby, które doświadczają przemocy niewątpliwie wymagają wsparcia, a pomoc ofiarom jest bardzo trudna. Trudności te są następstwem specyfiki osobowości osób doświadczających przemocy (brak wiary w zmiany, niskie poczucie własnej wartości), co powoduje, że osoby te szybko wycofują się z kontaktu, mają wysoki poziom lęku przed sprawcą, czują się od niego uzależnione i zupełnie bezradne. U ofiar przemocy domowej, nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń prowadzi m.in. do powstania syndromu wyuczonej bezradności i syndromu sztokholmskiego (uzależnienie ofiary od sprawcy). W celu zapewnienia ofiarom przemocy bezpieczeństwa i odzyskania kontroli nad własnym życiem konieczne jest odizolowanie ich od osoby stosującej przemoc poprzez zapewnienie schronienia i objęcie szeroko rozumianym poradnictwem. Oprócz indywidualnej pomocy osobom doświadczającym przemocy, które zgłaszają problem długotrwałej przemocy fizycznej i emocjonalnej ze strony najbliższych, wskazane są

regularne, grupowe spotkania o charakterze wspierającym i psychoedukacyjnym. U osób, które doświadczały przemocy domowej szczególnie ważna jest praca nad własnymi emocjami, przeżyciami, które wpływają na ich relacje z dziećmi i stosowane przez nich metody wychowawcze. Osoby doświadczające przemocy mają małe poczucie wpływu na własne życie, co często skutkuje również ich dużą bezradnością w sprawach wychowywania własnych dzieci. Dlatego też konieczne jest wsparcie tych osób w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci.

1.6. Czynniki ryzyka

W literaturze przedmiotu spotykamy różne sposoby wyjaśniania przyczyn przemocy. Pozwala to zrozumieć i przyjąć, że przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym i nie da się jej objaśnić za pomocą jednego czynnika. Wśród czynników ryzyka wyróżniamy:

- **Uzależnienie i nadużywanie alkoholu**

Problem alkoholowy pojawia się bardzo w rodzinach, w których stosowana jest przemoc. Badania wykazują, że agresorzy mają często problem z uzależnieniem od alkoholu.¹⁰ Alkohol osłabia kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Jeśli nawet sprawca przestanie pić alkohol, nie ma żadnej gwarancji, że przestanie stosować przemoc.¹¹ Są sytuacje, gdy „po picciu” jest jeszcze gorzej i przemoc się nasila. W świetle badań alkohol jest z jednej strony: „wyzwalaczem”, z drugiej „usprawiedliwieniem” przemocy, jest jednym z ważnych „czynników ryzyka, nie jest jednak przyczyną przemocy”.¹²

- **Normy społeczne i kulturowe**

Przemoc w rodzinie jest efektem wielowiekowego społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach nadal akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych. Panuje też

¹⁰J.Mazur, „Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2002

¹¹www.niebieskalinia.info

¹²www.niebieskalinia.info

przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. Ponadto nadal silne jest przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do jej sfery prywatności. Niejednokrotnie można usłyszeć sformułowania: „brudy pierze się we własnym domu”, „wolność Tomku w swoim domku”, „mój dom- moją twierdzą”. Takie słowa nakazują trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed obcymi, zamykanie domu przed ingerencją z zewnątrz. Jest to jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących reakcję osoby doznającej przemocy i innych ludzi - sąsiadów- na to, co się dzieje w rodzinie. W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy, ofiary rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei sprawcy nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych. Wg danych umieszczonych na stronie Instytutu Psychologii Zdrowia- Niebieska Linia, przemoc wobec członków rodziny jest społecznie bardziej akceptowana i tolerowana niż stosowanie jej wobec obcych.

- **Dziedziczenie wzorca przemocy**

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Wszelkie wzorce wynosi się z domu rodzinnego, który jest źródłem wiedzy, nauki, wartości, wzorców i przykładów. Jeśli w domu są wzorce „przemocowe”, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy.¹³ Ludzie wychowani w atmosferze przemocy - dotyczy to wszystkich form krzywdzenia - mają podstawowe braki socjalizacyjne, a także zaburzenia tożsamości, utrudniające jednostkom właściwe funkcjonowanie w społeczeństwie.¹⁴

- **Środowisko społeczne**

Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Problemy finansowe, mieszkaniowe, zdrowotne, bezrobocie, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać złość. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

¹³ www.niebieskalinia.info

¹⁴ J.Mazur, „Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2002

2. Formy wsparcia osób doświadczających przemocy

2.1. Ochrona osób doświadczającym przemocy w polskim systemie prawnym

Mając na względzie zagwarantowaną w Konstytucji Rzeczypospolitej przyrodzoną i niezbywalną godność człowieka i obywatela, będącą źródłem jego wolności i praw, które władze publiczne mają obowiązek szanować i chronić oraz zalecenia wypracowane przez międzynarodową społeczność kształtujące politykę postępowania z ofiarami przestępstw, w styczniu 1999 r. w Wydziale Do Spraw Pokrzywdzonych Przesłęstwem oraz Pomocy Postpenitencjarnej w Departamencie Ministerstwa Sprawiedliwości rozpoczęto prace związane z upowszechnianiem praw pokrzywdzonych oraz nawiązano współpracę z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ofiarami przestępstw.

W listopadzie 1999 r. uczestnicy Międzynarodowej Konferencji na Rzecz Ofiar Przesłęstw - polskie organizacje, instytucje i osoby prywatne stykające się w swojej pracy z ofiarami przestępstw, dla poprawienia sytuacji ofiar przyjęli i podpisali **Polską Kartę Praw Ofiary**. Ofiarą w rozumieniu Karty jest osoba fizyczna, której dobro prawem chronione zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępsstwo, a także jej najbliżsi. Dokument ten określa zakres uprawnień ofiary do :

- pomocy,
- godności, szacunku i współczucia,
- wolności od wtórnej wiktyimizacji;
- dostępu do wymiaru sprawiedliwości,
- mediacji i pojednania ze sprawcą,
- do rejestracji i kompensacji.

Ofiara niezależnie od tego, czy ujawniony został sprawca przestępsstwa i czy ma miejsce postępowanie karne (kiedy ofiara uzyskuje status pokrzywdzonego), bądź cywilne (kiedy ofiara uzyskuje status poszkodowanego), oraz niezależnie od więzi rodzinnej łączącej sprawcę i ofiarę, winna uzyskać potrzebną jej pomoc prawną, materialną, medyczną, psychologiczną i socjalną.

Polska Karta Praw Ofiary została rozpowszechniona poprzez wydawnictwo Ministerstwa Sprawiedliwości w prasie oraz w Internecie, a dzień 22 lutego 2000 r.

ogłoszono Europejskim Dniem Ofiar Przestępstw. W kolejnych latach Polsce organizowany był Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw. Od 2007 r. specjaliści zatrudnieni w Punkcie Interwencji Kryzysowej PCPR w Rykach biorą udział w organizacji tego przedsięwzięcia w ten sposób, że wspólnie i w porozumieniu z Prokuraturą Rejonową w Rykach, pełnią dyżury oraz upowszechniają prawa osób poszkodowanych, udzielają pomocy psychologicznej oraz socjalnej. Z uwagi na rozprzestrzenianie się wirusa COVID-19 od 20 marca 2020 r. wprowadzono w Polsce stan epidemii. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach świadczyło w tym okresie usługi głównie w formie on-line, jak również tele-porad. W sumie w tym czasie udzielono pomocy 37 osobom w ilości 203 sesji poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego. W związku z tym, jak widać powyżej zapotrzebowanie z korzystania z pomocy specjalistów w czasie pandemii było zasadne. W dniu 16 maja 2022 r. decyzją Rady Ministrów zostaje zniesiony stan pandemii w Polsce, a obowiązywać zaczyna stan zagrożenia epidemicznego. Usługi specjalistyczne w tut. Centrum ponownie świadczone są w postaci stacjonarnej.

Od roku 2010 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach, w ramach akcji pomocowej ofiarom przestępstw, zaprasza przedstawicieli instytucji zajmujących się niesieniem pomocy pokrzywdzonym przestępstwem i zapewniającym opiekę i wsparcie ofiarom przestępstw na konferencję. Celem tych akcji jest zwrócenie uwagi na potrzeby i prawa osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz wymiana informacji dotyczących podjętych działań.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Sejm RP przyjął w dniu 29 lipca 2005 r. ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. 2015 r. poz. 1390), która określa :

1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016 r. poz.930, z późn. zm.) lub ustawy dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487);

2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie;

3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ustawa ta nałożyła na Radę Ministrów przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie określającego szczegółowe działania w zakresie:

- 1) zapewnienia ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą,
- 2) oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych na osoby stosujące przemoc,
- 3) podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn skutków przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadziła też zmiany do ustawy o pomocy społecznej w ten sposób, że zdefiniowała interwencję kryzysową jako zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej- określonej w ustawie o pomocy społecznej, jest przywracanie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy.

2.2. Pomoc osobom doświadczającym przemocy Punkcie Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy określiła zadania z zakresu administracji rządowej przeznaczone do realizacji dla powiatu. Do zadań tych należy tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach został utworzony z końcem listopada 2005 r. ze środków pochodzących z rezerwy celowej Rządu, przeznaczonej dla samorządów powiatowych na dofinansowanie działalności bieżącej i tworzenie nowych Ośrodków Interwencji Kryzysowej oraz ze środków pochodzących z budżetu powiatu. Decyzję o utworzeniu PIK podjęto ze względu na dużą liczbę osób zgłaszających się do PCPR -u , które wykazywały potrzebę wsparcia. Punkt Interwencji Kryzysowej znajduje się na parterze, w budynku Starostwa Powiatowego w Rykach. W Punkcie Interwencji Kryzysowej, który organizacyjnie jest wpisany w strukturę Powiatowego Centrum i stanowi jego integralną część, funkcjonuje

zespół, w skład którego wchodzi: psycholog oraz poza etatowo psycholog i wspierający działania specjalistów radca prawny, zatrudniony w Starostwie Powiatowym w Rykach. Zespół ten jest realizatorem całokształtu działań merytorycznych i prowadzonych form wsparcia.

Do podstawowych zadań realizowanych w PIK należą: diagnoza sytuacji kryzysowej osób i rodzin zgłaszających się po pomoc, specjalistyczna interdyscyplinarna pomoc osobom znajdującym się w kryzysie (w tym poradnictwo psychologiczne, poradnictwo socjalne, poradnictwo rodzinne), współpraca z Sądem, Policją, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Gminnymi Komisjami do spraw rozwiązywania problemów Alkoholowych, z zespołami interdyscyplinarnymi, z zakładami leczenia uzależnień i innymi instytucjami w zakresie pomocy rodzinie, kierowanie klientów stosownie do ich potrzeb do innych miejsc i placówek specjalistycznych, interwencje w środowisku klienta, poradnictwo prawne oraz pomoc w redagowaniu pism procesowych, informowanie o procedurach kontaktu z wymiarem sprawiedliwości oraz innymi instytucjami i organizacjami, a także popularyzacja wiedzy psychologiczno-pedagogicznej dotyczącej funkcjonowania rodziny. Klienci PIK- u przyjmowani są od poniedziałku do piątku w godzinach od 7³⁰ do 18⁰⁰, dodatkowo w czwartki w ramach dyżurów specjalisty od godziny 16⁰⁰ do 18⁰⁰.

O zakresie działalności Punktu Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, od początku jego istnienia, informowane są: Komenda Powiatowa Policji w Rykach Prokuratura, Sąd Rejonowy w Rykach oraz Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu naszego powiatu. W ramach współpracy, instytucje te zwracają się do tut. Centrum z prośbą o udzielenie osobom znajdującym się w kryzysie spowodowanym przemocą, pomocy w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej poprzez udzielenie specjalistycznej pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej.

Od dnia 15 lutego 2022 r. w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach funkcjonuje Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE, które uruchomiło punkt terenowy Ośrodka Pomocy dla osób Pokrzywdzonych Przystępstwem. W ramach wsparcia ze środków Funduszu Sprawiedliwości osoby pokrzywdzone przestępstwem oraz członkowie ich rodzin mogą korzystać z bezpłatnego poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz pomocy w ramach psychoterapii. Specjaliści ze Stowarzyszenia AGAPE pełnią dyżury wg ustalonego grafiku. Szczegółowe informacje można uzyskać pod nr 81 534 38 87.

W latach 2017- 2021 Komenda Powiatowa Policji w Rykach, w związku z prowadzoną procedurą w ramach *Niebieskiej Karty*¹⁵ podjęła stosowne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela nr 1. Liczba działań podjętych przez Komendę Powiatową w Rykach i podległy jej Komisariat Policji w gminach z terenu powiatu ryckiego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba interwencji domowych	897	894	730	623	411
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”	159	228	172	128	145
Liczba postępowań przygotowawczych	67	75	100	68	108
Liczba postępowań skierowanych do Prokuratury	38	47	85	54	77

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Rykach z dn. 23 sierpnia 2022 roku

Z przedstawionego materiału wynika, że procedura „Niebieskich Kart” w naszym powiecie jest stosunkowo skuteczna. Spełniła rolę, którą miała stanowić (tzn. m.in. pomóc w przepływie informacji pomiędzy instytucjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej). Policja bardzo często interweniuje w sprawy dotyczące przemocy wewnątrzmażeńskie. W latach 2017- 2021 do Policji zostało zgłoszonych 3555 interwencji dot. przemocy domowej. Sporządzono 832 Niebieskich Kart. Wszczęto 418 postępowań przygotowawczych (znęcanie się nad rodziną) oraz skierowano 301 spraw do Prokuratury (przestępstwa stwierdzone).

Te dane czynią zasadnym wniosek, że w naszym powiecie podejmowane są działania, których celem jest uchronić ofiary przemocy w rodzinie od wtórnej wiktyimizacji,¹⁶ do której dochodzi, jeżeli ofiary przemocy nie mogą liczyć na zrozumienie i pomoc najbliższego otoczenia, jeśli są upokarzane i ignorowane przez instytucje, które

¹⁵ Przemoc jest przestępstwem. W Polsce od września 1998 r. wprowadzona została procedura Niebieskiej Karty (Sasal, 1998) mająca na celu koordynację działań policji i pracowników pomocy społecznej na rzecz ochrony prawnej ofiar przemocy w rodzinie. Ideą przewodnią tych działań jest powstrzymanie sprawców od przemocy przez szybkie i jednoznaczne działanie policji służb społecznych, zmniejszające poczucie bezkarności, oraz dostarczanie systematycznego wsparcia społecznego i pomocy psychologicznej ofiarom przemocy.

¹⁶ Wiktyimizacja pierwotna- stawanie się ofiarą w wyniku popełnionego przestępstwa, indywidualne odczucie skutków i strat jakie sprawca wyrządził ofierze.

Wiktyimizacja wtórna – doznanie powtórnego pokrzywdzenia przez społeczny efekt stygmatyzujący. Do wtórnej wiktyimizacji dochodzi, jeżeli ofiary przemocy nie mogą liczyć na zrozumienie i pomoc najbliższego otoczenia, jeśli są upokarzane i ignorowane przez instytucje, które powinny im pomagać. Piętrzące się przed nimi problemy jeszcze bardziej je obezwładniają i ranią.

powinny im pomagać, wtedy piętrzące się przed nimi problemy jeszcze bardziej je obezwładniają i ranią¹⁷.

Tabela nr 2 przedstawia dane o liczbie osób oraz ilości porad, które zwróciły się o udzielenie im pomocy do tutaj Centrum w latach 2017-2021. Na podstawie tych danych widoczny jest spadek liczby przypadków przemocy domowej, które są zgłaszane. Może to mieć związek z rozszerzoną działalnością gmin w ich własnych środowiskach lokalnych.

Tabela nr 2. Liczba osób, które otrzymały wsparcie i potrzebną dla nich pomoc z powodu przemocy w rodzinie oraz sesji poradnictwa w latach 2017-2021.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób	36	39	30	23	14
Liczba porad	113	135	95	82	121

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 3. Dane szczegółowe z 2021 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym udzielono pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Interwencja kryzysowa ogółem w tym udzielona:	14	14	36
Kobietom	14	14	36
Dzieciom	0	0	0
Współmałżonkom, partnerom zw. nief.	12	12	28
Osoby niepełnosprawnym	5	5	12
Osoby powyżej 60 r. ż.	1	1	2

Źródło: Opracowanie własne (Interwencja Kryzysowa ogółem, w tym udzielona: dzieciom, współmałżonkom, partnerom, osobom niepełnosprawnym, innym osobom w rodzinie w tym osobom powyżej 60 r. ż).

Każdy rodzaj przemocy, nawet o niewielkim stopniu nasilenia, wymaga interwencji, aby powstrzymać maltretowanie. W innym przypadku przemoc będzie się nasilała i pozostanie w ukryciu. W pierwszym etapie interwencji specjalista koncentruje się wokół właściwego rozpoznania przemocy jako odrębnego problemu, innego niż kryzys czy kryzys małżeński.¹⁸ Zasadniczym celem pierwszego kontaktu jest zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony ofiary. Osoba pomagająca zawsze koncentruje się na aktualnej

¹⁷ www.niebieskalinia.pl

¹⁸ Wanda Badura- Madej, Agnieszka Dobrzyńska-Mesterhazy, „Przemoc w rodzinie Interwencja kryzysowa i psychoterapia”, Wydawnictw Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000.

sytuacji, która spowodowała bezpośrednio szukanie pomocy, a nie na całej historii życia i decyzji o radykalnej zmianie sytuacji życiowej. Ze względu na silne emocje ofiary i realne zagrożenie ze strony partnera wskazane jest nawet powstrzymanie jej od podejmowania decyzji o pozostaniu bądź odejściu od niego. Natomiast niezbędne jest doraźne zabezpieczenie osoby doznającej przemocy przed ponownym atakiem.

Na tym etapie ustala się krótkoterminowe cele i plan pomocy. Niektóre krzywdzone osoby są tak przerażone, że nie potrafią przyjąć pomocy, wtedy konieczne jest dyrektywne działanie. Należy pomóc ofierze nawiązać kontakt z dalszą rodziną, ułatwić kontakt z lekarzem, uzyskać skierowanie na wykonanie obdukcji, ułatwić uzyskanie pomocy z ośrodka pomocy społecznej na zakup żywności. Takie osoby należy przekonać, że znajdują się w odpowiednim miejscu i mogą liczyć na wsparcie specjalistów, że nie będą pozostawione same z całą tą trudną sytuacją a to, że szukają wsparcia jest wskaźnikiem ich mądrości i siły. Nie każde działanie interwencyjne wobec ofiary przemocy jest interwencją kryzysową. W praktyce konieczne jest rozróżnienie pomiędzy ostrą reakcją kryzysową a zaostrzeniem chronicznych zaburzeń pourazowych, które często występują u ofiar przemocy. Celem interwencji kryzysowej jest :

- obniżenie nasilenia objawów lęku, niepokoju, ostrych myśli samobójczych;
- przywracanie podstawowego poczucia bezpieczeństwa (na tym etapie podejmujemy działania z zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkaniowego i opieki medycznej);
- odzyskanie umiejętności radzenia sobie.

Psychologiczna interwencja polega na budowaniu relacji, opartej na wsparciu, zrozumieniu, szacunku z uwzględnieniem kontekstu życiowego osoby krzywdzonej. Nawiązaniu kontaktu emocjonalnego, poprzez aktywne słuchanie z dużą dozą empatii, sprzyja też pełna akceptacja opowiadanej historii przemocy i jednoznaczna wspierająca postawa interwenta wobec zjawiska przemocy. Spotkania z psychologiem powinny być częste, nawet codzienne, dostosowane do potrzeb ofiary. Kolejnym etapem jest zbieranie informacji o :

- czasie trwania objawów reakcji kryzysowej,
- okolicznościach ich wystąpienia,
- subiektywnym rozumieniu źródeł kryzysu,
- znaczeniu- jakie sama osoba nadaje kryzysowi,
- wpływie kryzysu na jej najbliższe otoczenie,

- sposobach rozwiązywania podobnych problemów wcześniej, aby zobaczyła, że były one próbą radzenia sobie w konkretnej sytuacji, a nie świadczyły o jej słabości i bezradności (takie przeformułowanie zachowań w kategoriach radzenia sobie pomaga w zmianie negatywnego myślenia o sobie),
- oraz ocena zasobów osoby w kryzysie i analiza systemu wsparcia społecznego, a następnie wspólne ustalanie : źródeł kryzysu,
- najistotniejszych trudności,
- dalszego planu działania,
- liczby spotkań,
- i częstotliwości oraz efektów interwencji kryzysowej.

Następnym etapem interwencji kryzysowej jest rozwiązywanie problemów związanych z kryzysem poprzez dotarcie do kluczowego źródła kryzysu oraz układanie planu rozwiązania kryzysu (często już tutaj klient odzyskuje umiejętność samodzielnego działania).

W ramach działań interdyscyplinarnych w latach 2017- 2021 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach udzieliło pomocy 142 osobom, które doznały przemocy ze strony członków rodziny. Większość klientów stanowiły kobiety. Były one w różnym wieku. Osoby te pochodziły z miast: Ryki i Dębina, z terenu gmin wiejskich tzn. Stężycy, Nowodworu, Ułęża, Kłoczewa, gminy wiejsko-miejskiej Ryk oraz gminy miejskiej Dębina. Status materialny tych osób był różny. Według przyjętych kryteriów ustawy o pomocy społecznej są to jednak osoby, które mają trudną sytuację materialną, ale pomimo to nie upatrują źródła poprawy swojej sytuacji materialnej poprzez system zasiłków. Pracują zawodowo lub dorywczo, utrzymują się z zasiłków wychowawczych i rodzinnych oraz z tego co dostaną od męża lub innych bliskich osób (rodziców emerytów, siostr, braci).

Wszystkie osoby, które zgłosiły się do tut. PIK-u otrzymały pomoc, której celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

2.3. Opracowanie i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Przekonanie o tak zwanych „socjopatach” albo „osobowościach antysocjalnych ” jest w większości albo błędne, albo tak powierzchowne, że zamiast pomagać, wprowadza nas w błąd. W większości przypadków przemocy, przyczyny są przeważnie natury społecznej i psychologicznej¹⁹ a głównym źródłem przemocy zdaniem Jamesa Gilligana jest wstyd. Warunkiem wyzdrowienia z przemocy jest poniesienie odpowiedzialności za własne czyny, niezależnie od powodów, z jakich ludzie je popełniają. Ludzie gwałtowni muszą być odpowiedzialni za swoje czyny, ponosić kary, trafiać do więzień. Ale powinni mieć też szanse wyzwolić się z przemocy – z tej, którą sami stosowali i z urazu po tej, która była wcześniej wymierzona przeciw nim. Ten wniosek wydaje się aktualny także w Polsce, zwłaszcza, gdy zewsząd płyną głosy, by wytoczyć bezwzględną walkę przestępczości, by nawet za stosunkowo drobne wykroczenia karać więzieniem. Taka polityka może mieć nieprzewidywalne skutki. Jeśli będziemy ludzi zamykać w więzieniu, skazując ich na gwałt i przemoc i brutalizację, wychowamy w więzieniach nowe pokolenie gwałtownych przestępców. Jeżeli podejmiemy działania, których celem jest pomóc osobom stosującym przemoc poradzić sobie z własnym dziedzictwem emocjonalnym i oduczyć się przemocy, dopomożemy zarówno im, jak i samym sobie. Przemoc jest bowiem zachowaniem wyuczonym i można się jej oduczyć.

Program korekcyjno- edukacyjny powstał w odpowiedzi na Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jako systemu działań skierowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i dopełnienie różnych form administracyjno-prawnych, podejmowanych wobec sprawców przemocy. Podstawą programu jest założenie, iż przemoc wobec najbliższych jest zachowaniem wyuczonym i kształtowanym społecznie. Wynika z tego, że poddając sprawcę odpowiednim oddziaływaniom psycho - edukacyjnym można doprowadzić do redukcji jego zachowań agresywnych.

Przyjęty program ma wyznaczone następujące cele:

- Redukcja zachowań agresywnych uczestników.
- Kształtowanie postawy partnerstwa wobec innych.

¹⁹ J.Gilligan, „*Wstyd i przemoc. Refleksje nad śmiertelną epidemią*” ,Tabor Point Sp..z o.o., Media Rodzina, 2001.

- Uświadomienie odpowiedzialności prawnej i moralnej za popełnione czyny przemocowe.

Adresatami programu są :

- Osoby dorosłe z powiatu ryckiego.
- Sprawcy przemocy wobec członków rodziny, którzy dostrzegają u siebie istniejący problem.
- Osoby skazane prawomocnymi wyrokami za przestępstwo z art. 207 k.k. (lub inne przeciwko rodzinie i opiece ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy).
- Osoby warunkowo zwalniane z odbycia reszty kary pozbawienia wolności, jak korzystające z warunkowego zawieszenia jej wykonania.
- Osoby zdrowe psychicznie i zachowujące abstynencję od alkoholu i innych środków odurzających.

Założeniem programu jest, że nabór będzie odbywał się poprzez:

- Zobowiązanie uczestnika do udziału w programie za pośrednictwem sądu, kuratorów sądowych, policji, ośrodków pomocy społecznej.
- Osoby zgłaszające się samodzielnie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, skierowało odpowiednie pisma do Policji, Sądu oraz Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu informujące o celach i założeniach programu oraz zwróciło się z prośbą o zobowiązanie osób - sprawców przemocy, którzy dostrzegają u siebie istniejący problem do uczestnictwa w programie.

2.4. Zasoby instytucjonalne powiatu ryckiego

W powiecie ryckim funkcjonuje lokalny system wsparcia osób uwikłanych w przemoc w rodzinie, w skład którego wchodzi: Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach, Komenda Powiatowa Policji w Rykach, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa. Ponadto placówki ochrony zdrowia i placówki oświatowe mogą w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie uruchomić procedurę „Niebieskiej Karty”.

Na poziomie gmin działania związane ze wsparciem osób uwikłanych w przemoc domową, w formie bardzo zróżnicowanej wykonują Ośrodki Pomocy Społecznej, które zgodnie z art. 7 pkt.7 ustawy o pomocy społecznej są zobowiązane do udzielania pomocy

osobom oraz ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie. Ośrodki Pomocy Społecznej są zobowiązane m.in. do prowadzenia konsultacji i porad w sprawach przemocy w rodzinie, udzielania poradnictwa psychologicznego i prawnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, mają również możliwość interweniowania w środowisku w celu sprawdzenia sytuacji w miejscu zamieszkania rodziny. Uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” przewidzianą dla pomocy społecznej w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą) oraz przygotowują plan pomocy i monitorują efekty podejmowanych działań. Wskazują też miejsca zajmujące się pomaganiem osobom doświadczającym przemocy domowej, informują o możliwości otrzymania schronienia, np. w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia popełnienia przestępstwa zawiadamiają organy ścigania. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe w porozumieniu z funkcjonariuszem Policji i przedstawicielem ochrony zdrowia, mają prawo odebrać dziecko z rodziny.

Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie powiatu ryckiego:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie,
ul. Rynek 12, 08-530 Dęblin, tel. 81,8830 216
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie,
ul. Długa 76 A, 08-550 Kłoczew, tel. 25 75 43 179,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowodworze, 08-502 Nowodwór, tel. 81 866-1001,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu, Ułęż 168, 08-504 Ułęż,
tel. 81 866 70 39,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach,
ul. Karola Wojtyły 29, 08-500 Ryki, tel. 81 86 57 172,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy, ul. Królewska 4, 08-540 Stężycza,
tel. 81 866 31 48

W gminach funkcjonują **Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy. Zespół to grupa ludzi-specjalistów z różnych dziedzin, którzy zajmują się rozwiązywaniem konkretnego

problemu przy wykorzystaniu zasobów będących do dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Jego funkcjonowanie określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą, a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Zespoły Interdyscyplinarne na terenie powiatu ryckiego:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Dęblinie, ul. Rynek 12, 08-530 Dęblin, tel. 81 883 25 05,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Kłoczewie, ul. Długa 76A, tel. 25 754 31 79,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Nowodworze, 08-502 Nowodwór, Tel. 81 866 10 01,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Ułężu, Ułęż 168,08-504 Ułęż, tel. 81 866 70 39
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rykach, ul. Karola Wojtyły 29, 08-500 Ryki, tel. 81 865 71 79,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Stężycy, ul. Królewska 4,08-540 Stężycza tel. 81 865 31 48.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach udziela wsparcia osobom i rodzinom będącym w kryzysie psychicznym, w tym również doświadczonym przemocą domową oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i socjalnego oraz oferuje pomoc osobom stosującym przemoc w rodzinie. W swojej ofercie posiada program korekcyjno-edukacyjny.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach, ul. Wyczółkowskiego 10 a, 08-500 Ryki, tel. 81 8654 852, 81 8654 706, pcprryki@op.pl

Sąd Rejonowy w Rykach w związku ze zjawiskiem przemocy domowej zajmuje się rozstrzygnięciem wniosków z Prokuratury i Policji w sprawie orzekania środków karnych wobec sprawców przemocy w rodzinie oraz orzekaniem wobec sprawców przemocy domowej obowiązków przewidzianych w art. 72 kodeksu karnego, m.in. powstrzymanie się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających, poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, oddziaływaniom terapeutycznym, udziałowi w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, powstrzymywania się od kontaktowania się z osobami pokrzywdzonymi lub innymi osobami, lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób, opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. W sytuacjach jeżeli sprawca nie

realizuje obowiązków nałożonych na niego przez Sąd, Sąd może zastosować środek izolacyjny w postaci tymczasowego aresztowania.

II Wydział Karny, ul. T. Kościuszki 15, 08-500 Ryki, tel. 81 865 36 37,

III Wydział Rodzinny i Nieletnich, ul. T. Kościuszki 15, 08-500 Ryki, tel. 81 865 39 80.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Rykach ul. T. Kościuszki 21, 08-500 Ryki, tel. 81 865 60 28 realizuje określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczym, resocjalizacyjnym, diagnostycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu w sprawach karnych, rodzinnych i nieletnich na terenie obszaru właściwości Sądu Rejonowego w Rykach.

Kuratorzy wykonują czynności związane ze sprawowaniem dozorów nad skazanymi z art. 207 § 1 Kodeksu Karnego („kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat”).

Prokuratura Rejonowa w Rykach ul. Karola Wojtyły 29, 08-500 Ryki, tel. 81 865 60 41 przyjmuje zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, prowadzi i nadzoruje postępowania przygotowawcze, m.in. dotyczące przemocy w rodzinie i mające na celu sprawdzenie czy doszło do przestępstwa, wyjaśnienia okoliczności zdarzenia, zebrania i zabezpieczenia dowodów, wnioskowanie do sądu w uzasadnionych przypadkach o zastosowanie odpowiedniego środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemocy.

Komenda Powiatowa Policji w Rykach ul. Dolna 2, tel. 47 81 28 210 realizuje działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez Policję zgodnie z obowiązującym prawem :

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka służbowa, Niebieska Karta),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar oraz mienia.
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielanie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

2.5. Diagnoza zjawiska przemocy w powiecie ryckim

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu ryckiego jest oparta o dane za lata 2017-2021 uzyskane od instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie, tj. Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z terenu powiatu ryckiego, Komendy Powiatowej Policji w Rykach oraz Sądu Rejonowego w Rykach. Analizując dane od Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujących w powiecie ryckim można stwierdzić, że w powiecie ryckim we wszystkich gminach zostały powołane Zespoły Interdyscyplinarne. Dane statystyczne wskazują, że skala ujawniania zjawiska przemocy w rodzinie wzrasta.

Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujących w powiecie ryckim w latach 2017-2021:

- prowadziły 1030 procedury „Niebieskiej Karty”
- przekazały do Sądu Rejonowego w Rykach 39 wniosków i zawiadomień dotyczących przemocy
- przekazały do Prokuratury Rejonowej w Rykach 37 wniosków i zawiadomień dotyczących przemocy

Z danych otrzymanych z Sądu Rejonowego w Rykach wynika, że do II Wydziału Karnego w latach 2017- 2021 wpłynęły 293 sprawy o czyn z art. 207 § 1 k.k., tj. aktualizacja znęcanie się nad osobą najbliższą lub inną pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy.

W powiecie ryckim jest program korekcyjno- edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Początek realizacji programu zaplanowany jest pierwszy kwartał 2023 r. Wszystkie osoby stosujące przemoc, które zgłaszają się do tutaj. Centrum są objęte pomocą psychologiczną , poradnictwem socjalnym.

Przedstawione dane obrazują oblicze przemocy w powiecie ryckim na podstawie danych odnotowanych przez instytucje, które tym problemem zajmują się ale należy zwrócić uwagę, że faktyczną skalę zjawiska przemocy w powiecie ryckim nadal trudno jest rozpoznać dlatego, że nie wszystkie osoby doświadczające trudności w życiu domowym są skłonne szukać pomocy instytucjonalnej.

2.6. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w każdej gminie powiatu, • Dobrze przygotowana i stale podnosząca umiejętności kadra specjalistyczna pracująca z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, • Dobra współpraca ze służbami, instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, • Udzielanie przez PCPR w Rykach pomocy psychologicznej i socjalnej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, • Opracowany Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, • Udzielanie przez PCPR w Rykach pomocy psychologicznej i socjalnej oraz pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zjawisko przemocy zakorzenione w obyczajowości, podtrzymywane przez mity i stereotypy, • Niski poziom wiedzy na temat zjawiska przemocy powoduje, że jest ono nierozpoznawalne również przez osoby doświadczające przemocy, • Niewystarczająca pomoc specjalistyczna dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc w rodzinie zamieszkujących w małych miejscowościach i na wsiach, • Niewystarczające zabezpieczenie finansowe działań związanych z przemocą, • Niewystarczająca infrastruktura instytucjonalna dla osób uwikłanych w przemoc,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskiwania dodatkowych środków finansowych, m.in. z dotacji celowych, ze środków unijnych, • Wzrost świadomości społecznej na temat przemocy, • Rozszerzenie współpracy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • Superwizje dla osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy i z osobami stosującymi przemoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wszelkiego rodzaju stereotypy i mity społeczne, które powodują ukrywanie zjawiska przemocy oraz opór przed poszukiwaniem pomocy i brak chęci do współpracy, • Bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz w rozwiązywaniu własnych problemów, • Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc w rodzinie, • Długotrwałe procedury prawne.

3. Cele programu

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie ryckim jest podstawą do formułowania celów programu : głównego i celów operacyjnych.

Cel główny realizowany będzie za pomocą celów operacyjnych oraz wyznaczonych zadań.

Opracowane cele programu mają przede wszystkim ograniczyć skalę zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków stosowania przemocy.

W realizację celów operacyjnych oraz zadań programu zaangażowane zostaną różne podmioty, instytucje i organizacje, których zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel główny : Ograniczenie zjawiska przemocy domowej oraz skutków stosowania przemocy w powiecie ryckim.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych :

Cel 1: Zapobieganie występowania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanego z występowaniem pomocy		
Zadanie nr 1: Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją własną oraz ze strony rówieśników		
Działania	Adresaci	Realizatorzy
-prowadzenie zajęć wychowawczych informacyjno-edukacyjnych -wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu, promujących zachowania nieagresywne -opracowanie i realizacja programów szkolnych w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy, realizowanych na terenie szkół	-dzieci i młodzież szkolna -mieszkańcy powiatu ryckiego	-Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, -pedagodzy szkolni, -Policja, -PCPR w Rykach, -Ośrodki Pomocy Społecznej, -przedstawiciele służby zdrowia

Zadanie nr 2: Promowanie nieagresywnych zachowań w mediach (prasa lokalna, Internet)		
Działania	Adresaci	Realizatorzy
-publikacja informacji dotyczących przemocy na stronach internetowych PCPR i Starostwa Powiatowego w Rykach -publikacje informacji dotyczących przemocy w prasie lokalnej, -udział mediów lokalnych w spotkaniach, konferencjach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	-przedstawiciele mediów, -przedstawiciele władz samorządowych -społeczeństwo lokalne	-Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, -wychowawcy -pedagodzy szkolni -Policja -PCPR w Ryjkach -Ośrodki Pomocy społecznej

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych.
2. Liczba dzieci objętych zajęciami edukacyjnymi.
3. Liczba osób dorosłych objętych poradnictwem
4. Liczba rodzin objętych działaniami wspierającymi
5. Liczba prowadzonych spotkań
6. Liczba populacji zamieszczonych na stronach internetowych
7. Liczba populacji zamieszczonych w prasie lokalnej

Cel 2: Zatrzymanie sytuacji przemocy. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy		
Zadanie nr 1: Pomoc i wsparcie dla osób dotkniętych przemocą, które pozostają w rodzinie i w dotychczasowym miejscu pobytu		
Działania	Adresaci	Realizatorzy
-poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej -interwencja kryzysowa,	-osoby dotknięte przemocą, świadkowie, ogół społeczeństwa lokalnego	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, -pedagodzy szkolni -Policja -PCPR w Rykach

<ul style="list-style-type: none"> -grupy wsparcia i samopomocowe dla osób doznających przemocy, -współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami -wspomaganie działalności instytucji, kościołów i związków wyznaniowych, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania w zakresie pomocy ofiarom przemocy -Informowanie o procedurach Niebieskich Kart 		<ul style="list-style-type: none"> -Ośrodki Pomocy Społecznej -przedstawiciele służby zdrowia
<p>Zadanie nr 2: Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawę</p>		
<p>Działania</p>	<p>Adresaci</p>	<p>Realizatorzy</p>
<ul style="list-style-type: none"> -odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary, -zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną 	<ul style="list-style-type: none"> -osoby stosujące przemoc 	<ul style="list-style-type: none"> -Policja -Sąd -Prokuratura
<p>Zadanie nr 3: Udzielanie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania</p>		
<p>Działania</p>	<p>Adresaci</p>	<p>Realizatorzy</p>
<ul style="list-style-type: none"> -udzielanie informacji oraz zapewnienie bezpiecznego schronienia, -wystąpienie do Sądu o wgląd w sytuacji rodziny, -pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą, -wskazanie korzyści z udziału w grupie wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> -osoby dotknięte przemocą oraz świadkowie 	<ul style="list-style-type: none"> -PCPR w Rykach, -Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu ryckiego, -Policja, -Sąd, -Prokuratura -Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Liczba osób objętych poradnictwem, pomocą i wsparciem

Cel 3: Zapobieganie stosowania przemocy w rodzinie		
Zadanie nr 1: Edukacja sprawców przemocy		
Działania	Adresaci	Realizatorzy
-współpraca w zakresie kierowania osób do placówek, zakładów i innych podmiotów, w których sprawcy przemocy poddawani są leczeniu, oddziaływaniom terapeutycznym lub realizujących programy korekcyjno-edukacyjne, -poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne i socjalne, -warsztaty korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy. (realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszego programu, -realizacja programów terapeutycznych i psychoedukacja indywidualna dla osób stosujących przemoc w rodzinie	-osoby dotknięte przemocą, -sprawcy przemocy	-Policja -PCPR w Rykach -Ośrodki Pomocy Społecznej -przedstawiciele służby zdrowia -Sąd, -Prokuratura -Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Liczba osób, którym udzielono pomocy
2. Liczba sprawców skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego oraz biorących udział programie
3. Liczba osób korzystających z psychoedukacji indywidualnej dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: Zwiększanie skuteczności działań osób uprawnionych i zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie zjawiska występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów, skutków społecznych oraz efektów podejmowanych działań.		
Zadanie nr 1: Oddziaływania na osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie przemocą w rodzinie		
Działania	Adresaci	Realizatorzy
-szkolenie osób zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie, -konferencje dotyczące problematyki przemocy w rodzinie, -poradnictwo socjalne, rodzinne, psychologiczne, -działania ograniczające skutki wypalenia zawodowego tych osób	-osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie, pośrednio lub bezpośrednio przemocą w rodzinie	-Policja -PCPR w Rykach -Ośrodki Pomocy Społecznej -przedstawiciele służby zdrowia -Sąd, -Prokuratura -Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
Zadanie nr 2: Uwrażliwienie społeczeństwa na skalę zjawiska i jego negatywne skutki		
Działania	Adresaci	Realizatorzy
-dyżury interwencyjne, -akcje informacyjne dotyczące skali zjawiska i jego negatywnych skutków	ogół społeczeństwa powiatu ryckiego	-Policja -PCPR w Rykach -Ośrodki Pomocy Społecznej -przedstawiciele służby zdrowia -Sąd, -Prokuratura -Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
Zadanie nr 3: Zbieranie i analiza informacji dotyczących oblicza przemocy na terenie powiatu ryckiego		
Działania	Adresaci	Realizatorzy
badania ankietowe	ogół społeczeństwa powiatu ryckiego	- Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, -pedagodzy szkolni -PCPR w Rykach -przedstawiciele służby zdrowia

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Ilość szkoleń podejmujących tematykę przemocy w rodzinie,
2. Ilość osób przeszkolonych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Ilość konferencji dotyczących problematyki przemocy,
4. Ilość osób, które otrzymały pomoc według form i zakresu pomocy oraz działania podjęte wobec osób doświadczających przemocy i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

4. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie oraz zwiększenie wiedzy i świadomości związanej ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.
2. Wzrost świadomości osób uwikłanych w przemoc co do znajomości zjawiska przemocy oraz możliwości szukania profesjonalnej pomocy.
3. Upowszechnianie wiedzy o instytucjach zajmujących się profesjonalną pomocą osobom uwikłanym w przemoc.
4. Podniesienie jakości świadczonej pomocy przez podmioty realizujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla osób uwikłanych w przemoc.
6. Interdyscyplinarność działań różnych służb udzielających wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Zwiększenie działań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

5. Realizatorzy

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną i wsparciem rodziny. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi w tym obszarze. W pracy należy stosować się do zasad :

- Interdyscyplinarności, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Praca zespołowa i dobra współpraca ma kluczowe znaczenie.
- Kompleksowości, dlatego, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie są:

1. Starostwo Powiatowe w Rykach.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach.

3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu ryckiego.
4. Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie z terenu powiatu ryckiego.
5. Policja.
6. Sąd Rejonowy w Rykach
7. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
8. Prokuratura
9. Placówki oświatowe.
10. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na rzecz rodziny.
11. Zakłady opieki zdrowotnej
12. Inne podmioty działające na rzecz osób doświadczających przemocy lub stosujących przemoc.

Koordynatorem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Ryckim na lata 2023-2027 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach.

6. Czas realizacji działań zawartych w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Przyjmuje się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach 2023- 2027.

7. Źródła finansowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

1. Środki Powiatu Ryckiego:
 - z budżetu państwa,
 - ze środków własnych powiatu.
2. Środki z dotacji celowych.
3. Z funduszy Unii Europejskiej.
4. Środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

8. Monitoring

Monitoring programu będzie polegał na corocznej analizie danych zawartych we wskaźnikach dotyczących realizowanych w Programie zadań. Dane będą zbierane od podmiotów realizujących poszczególne zadania przez koordynatora Programu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach i zawarte w corocznych sprawozdaniach z działalności Centrum przedkładanych Radzie Powiatu Ryckiego.

